

Gdańsk, dnia 29 grudnia 1950 r.

MU-1=551.58

RM 300

Do

Obywatela Przewodniczącego
Podsekcji Architektury i Urbanistyki
I Kongresu Nauki

Memoriał w sprawie potrzeby
badań naukowych w zakresie
klimatu lokalnego w Polsce

Człowiek działając na powierzchni ziemi, tworząc inwestycje budowlane, i inżynierskie, rolne leśne wodne i t.p. zmienia w pewnej mierze klimat stwarzając też klimat lokalny.

Jadnak wybrawszy nawet dobre tereny np. pod dzielnicą mieszkaniową, możemy dane warunki klimatyczne poprawić lub pogorszyć. Decydujący głos na tutaj planiści ustalający na dużych obszarach ośrodków i regionu wszelkie poczynania i zamierzenia inwestycyjne.

Niestety sprawy te w ogóle nie są brane pod uwagę, a przecież odporność biologiczna mas ma ważne znaczenie dla gospodarki narodowej.

W Polsce mamy obecnie szereg poczynania masowych dawniej niespotykanych. Do nich, w zakresie który pragnę poruszyć należą:

1) Zakładanie nowych dużych i małych miast, rozbudowie miast istniejących przez stwarzanie nowych dzielnic mieszkaniowych i przemysłowych, przebudowie wielkich i małych miast zniszczonych. W sześciolatce poważniejszą akcją w tym zakresie objętych będąc powyżej sto miast w tym takie objekty jak Nowa Huta, Tychy, Warszawa oto.

2) Leczenie masowe w uzdrowiskach i sanatoriach istniejących i nowoprojektowanych.

3) Wczasy dla szerokiej mas w istniejących lub rozbudowanych letniakach i kąpieliskach.

4) Masowa turystyka, doraznie zakładane obozy letnie i t.p.

W poczynaniach tych nie brane są pod uwagę warunki klimatu lokalnego istniejącego lub stworzonego przez inwestycje terenowe. Klimat ten może być dobrym lub złym może być poprawionym lub zepsutym, zależnie od tego czy przypadkowo planista lub inżynier wybrał teren i charakter zabudowy właściwy.

Nie mamy bowiem w tym kierunku żadnych kryteriów a ogół projektujących wogóle nie zdaje sobie sprawy z rozmiarów zła jakie może społeczeństwu wyrządzić.

przez niewłaściwe usytuowanie lub projektowanie nowego miasta lub jego dzielnic. A przecież w nich będą ^{żył} przyszłe pokolenia na przestrzeni stuleci.

Jako przykład mogłoby służyć właściwe ułożenie nowych dzielnic mieszkaniowych np. w N. Targu lub Lomborka, aby uzyskać dobre warunki klimatyczne w tych wyjątkowo niezdrowych (zwłaszcza na pewnych obszarach) miastach. ~~Kraków~~ ^{zbyt} haotyczną zabudową pogorszył sobie klimat. Poznań poprawia obecnie swój klimat przez właściwe założenie ^{szkoleń} ~~jeźdźców~~. Niepowetowaną stratą dla nauki i praktyki ponieśliśmy, nie wykonując pomiarów klimatycznych przed i w czasie budowy wielkich osiedli jak N. Huta i Tychy.

Obecnie np. m. Tychy posiada aż 10 % reumatyków, co dowodzi jak ważne są badania z zakresu klimatu lokalnego i wcale nie dowodzi, że sąsiadnie tereny są równie niezdrowe.

Jeśli robią badania mikroklimatyczne w rolnictwie, leśnictwie i hodowli, to należałoby tym bardziej robić je dla osiedli ludzkich.

Przykładowo również należy zwrócić uwagę na źle usytuowane partie uzdrowisk np. Krynicy lub Zakopanego, gdzie osłabione organizmy ludzkie napotykają na nieoprawiający im klimat.

Z braku obserwacji i danych nie wiemy jaki procent chorób, niezdolności do pracy, braku tęczyzny, pogorszenia się stanu chorobowego i. t. p. należy przypisać, źle usytuowanym lub źle zaprojektowanym elementom miasta uzdrowiska, lotniska etc.

Niejednokrotnie przesunięcie o kilkaset metrów w poziomie, lub kilkanaście nawet metrów w kierunku pionowym w terenie zmienia wyraźnie warunki klimatyczne. W krakowskim n. p. zaobserwowano, iż przesunięcie niektórych osiedli wiejskich o kilkanaście lub kilkadziesiąt metrów wyżej, zaoszczędziłoby rocznie na samym opale cały przyrost lasu w najbliższym sąsiedztwie.

Należałoby jak najspieszniej podjąć badanie z zakresu klimatu lokalnego.

Prace fachowe meteorologiczne muszą być oczywiście wykonywane przez fachowców P. I. H. M. (Pierwsze próby wykonuje w tym kierunku P. I. H. M. w Krakowie.)

Natomiast określenie kierunku i celów badań, wyciągnięcie wniosków praktycznych z zakresu budowy osiedli, ich części, lub specjalnych obiektów należałoby powierzyć specjalnej organizacji względnie instytutowi. Przy tej organizacji należałoby powołać specjalną Radę opiniodawczą, w skład której weszliby fachowcy zajmujący się tymi problemami, pracujący w dziedzinie planistycznej,

meteorologicznej, fizjograficznej, i higienie.

Utworzona specjalna organizacja (instytut):

- 1) Rozpoczętyby badania naukowe z zakresem klimatu lokalnego nad typowymi pod tym względem osiedlami w Polsce.
- 2) Ustalika normy jakim jakim winno odpowiadać osiedle o zdrowym klimacie lokalnym.
- 3) Ustalika tezy do planowania uzdrowiskowych regionów osiedli i sytuowania, obiektów specjalnych (sanatoria, szpitale, obozy letnie i t. p. klimatu lokalnego.
- 4) Zebrata literaturę i doświadczenie obcych narodów a zwłaszcza Z.S.R.S. gdzie sprawy te są obecnie zdaje się dokładnie badane.

Zagadnieniami klimatu lokalnego interesują się niewątpliwie także podsekcje Geofizyki i Geometrii.

Przekonany o słuszności poruszonych w skrócie spraw, pod względem i społecznym, ekonomicznym i technicznym pozwalam sobie przedłożyć je, dla przedstawienia I Kongresowi nauki.

Prof. inż. Różański Stanisław
Gdańsk Politechnika